

[Sandra Bartolović](#)

Uto, 13/10/2020 - 10:35

-
- 0
-
- 0
-
- 0

[Arhiva +](#)

-
-
-

[Sandra Bartolović](#)

Uto, 13/10/2020 - 10:35

-
-
-

Krčmar: Romi se s diskriminacijom suočavaju od rođenja

Savez Roma u Republici Hrvatskoj „Kali Sara“, koji nosi ime po romskoj boginji, osnovao je prije 13 godina aktualni saborski zastupnik 12 nacionalnih manjina, uključujući i romsku, Veljko Kajtazi. Kroz tu su udruhu, koja započela rad s ljetnim školama prošle su stotine mladih Roma i Romkinja iz svih krajeva Hrvatske.

Na inicijativu SRRH „Kali Sara“ donesena je Povelja o romskome jeziku koju je do sada potpisalo 157 sudionika, a svakog 5. studenog, na dan objave prvog romsko-hrvatskog i hrvatsko-romskog rječnika koji je izašao 2008. godine, autor kojeg je Kajtazi, romska, hrvatska i svjetska zajednica obilježava Svjetski dan romskog jezika, a taj romski praznik priznao je i Hrvatski sabor. Na međunarodnim simpozijima koji prate Svjetski dan romskog jezika od 3. do 5. studenog do sada je sudjelovalo preko 150 istaknutih romologa i poznavatelja romskog jezika iz redova lingvista, doktora, profesora, predavača, pisaca, urednika novinskih medija, istaknutih političkih lidera iz redova romskog naroda, a svake godine dodjeljuje i priznanja za istaknuti rad i djelovanje na promicanju romskog jezika i kulture.

Uz Svjetski dan romskog jezika, „Kali Sara“ organizira obilježavanje i Svjetski dan Roma i Međunarodni dan sjećanja na romske žrtve genocida u Drugom svjetskom ratu/Samudaripen, a proteklog vikenda organizirala je i prvi Kongres mladih Roma u Zagrebu.

U prostorima „Kali Sare“ nalazi se i Središnja knjižnica Roma u Hrvatskoj, otvorena početkom godine, prva u Europi.

„Kali Sara“ ove je godine, 2. kolovoza, na obilježavanju Međunarodnog dana sjećanja na romske žrtve genocida u Drugom svjetskom ratu otvorila Romski memorijalni centar Uštica, u neposrednoj blizini romskog groblja u istoimenome selu nedaleko Jasenovca, gdje je za vrijeme Drugog svjetskog rata deportirano, a potom mučeno i ubijeno najmanje 17.000 Roma.

„Kali Sara“ ima više od 700 članova, a u njenom članstvu su vodstva Vijeća romskih nacionalnih manjina u devet županija te vijeća u brojnim općinama i gradovima. Iako je formalno udruga, „Kali Sara“ s vremenom je prerasla u organizaciju koja se bavi i skrbi za sve Rome u Hrvatskoj i partner je Vlade RH u pitanju rješavanja problema romske nacionalne manjine.

Nijedan Rom zaposlen u lokalnoj upravi

Aktualna čelnica te organizacije Suzana Krčmar navodi da, unatoč djelomičnim promjenama i poboljšanju položaja Roma u zadnjih desetak godina, Romi i dalje u mnogim aspektima nisu ravnopravni članovi društva.

„Mnogo toga ovisi o jedinicama lokalne samouprave. Kada je riječ o zapošljavanju u tijelima javne uprave, prema službenim podacima Ministarstva pravosuđa i uprave, s danom 31. prosinca 2019. godine, u tijelima državne uprave, stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske ukupno je zaposleno 11 pripadnika romske nacionalne manjine ili 0,02 posto, od čega je sedam Roma zaposleno u ministarstvima, dva u državnim upravnim organizacijama, jedan u uredu državne uprave u županiji i jedan u stručnoj službi Vlade RH. Na lokalnoj razini - u tijelima uprave lokalnih jedinica koje su u obvezi zapošljavati Rome, a to su one koje u svom stanovništvu imaju udio romskog stanovništva više od 15 posto, nije zaposlen niti jedan Rom“, upozorava Krčmar.

Kako kaže, romska zajednica izložena je predrasudama praktički na svim područjima. „Počnimo već od samog rođenja. U čakovečkoj bolnici početkom godine zatajili su da je prvo dijete rođeno u 2020. godini romsko dijete. U istoj bolnici, Romkinje su odvojene od ostalih roditelja, a diskriminacija se zatim nastavlja u školama i kod pronalazjenja posla. Možemo za primjer uzeti i medijske napise, gdje mediji često u opremi tekstova imaju 'Rom je napravio to ili to'. Ne primjećujem da u naslovima stoji 'Hrvat je napravio to ili to', kritizira Krčmar.

Smatra da za predrasude prema Romima odgovornost svakako leži i na dijelu romske zajednice koja izaziva konflikte, ali, dodaje, konflikte izazivaju svi, ne samo Romi. Istina je i da jedan dio Roma ne šalje djecu u školu, ali istina je i da su ta djeca u školama često omaložavana, vređana i stigmatizirana. U svakom slučaju, za bolju integraciju mora postojati volja 'obje strane', iako tu

nije riječ o stranama jer su i Romi građani ove zemlje, s pravima i obvezama kao i svi drugi, istaknula je.

Ne slaže se s onima koji misle da Romi samo krađu, prose i žive od socijalne pomoći. „S jedne strane ima zloupotreba socijalnog sustava, ali ne zloupotrebljavaju ga samo Romi. Usudila bih se reći da su zloupotrebe čak i veće među ostalom populacijom. Nije rijedak slučaj da se Romima oduzme socijalna naknada jer ih zateknu za volanom automobila koji pripada rodbini ili prijateljima, dok neki pripadnici većinskog naroda uredno koriste socijalne naknade i istovremeno idu na skijanja u inozemstvo. Isto tako, ako čovjek ne može dobiti niti posao niti socijalnu naknadu, što mu drugo ostaje nego da moli i prosi, ako je on sam i ako mu dijete gladno“, odgovara Krčmar na primjedbe raširene u većinskoj populaciji.

Mostovi se grade komunikacijom

Ocijenila je da je Međimurje najproblematičnije od svih hrvatskih krajeva što se tiče integracije. „Namjerno ne govorim termin 'suživot s Romima' jer Romi su, kao i druge nacionalne manjine, građani ove države, i ne radi se o suživotu nego o životu s njima. U Međimurju vjerojatno postoji određena doza straha zbog činjenice da dio Roma ima puno djece jer često čujem 'Romi će tamo uskoro istisnuti Hrvate'. Htjela bih reći da to što netko ima puno djece ne bi trebalo nikoga ugrožavati niti je realno da Romi postanu većina u Međimurju“, komentira Krčmar situaciju na području gdje ima najviše incidenata i prosvjeda protiv Roma.

Diskriminacija mnogim Romima nije nešto novo nego nešto s čime se nose od rođenja, ističe. „I sama sam znala iskusiti predrasude iako sam rođena u centru Zagreba, u Petrovoj bolnici, no, mnogo je teže ljudima u romskim naseljima. Zamislite samo kada romsko dijete dođe u školu blatnjavo, ali ne zbog toga jer mu je bila takva odjeća na početku dana već zato jer je moralo proći kroz blato da bi uopće došlo u školu. Ne bih rekla da su Hrvati generalno šoviniistički raspoloženi, ali svakako ima i onih koji ispoljavaju mržnju prema Romima, i ne samo Romima već i drugim pripadnicima manjina“, navodi Krčmar.

'Recept' za razbijanje predrasuda prema Romima vidi u boljoj komunikaciji i upoznavanju romske zajednice jer, ističe, mostovi se uvijek stvaraju komunikacijom, a ne okretanjem glave jedni od drugih. „Uvjerena sam da većina ljudi koja ima neku predrasudu čak ni ne pozna osobno nekog Roma, a da ga upozna, uvjerena sam da bi spoznali jednu drugu sliku. Romi, kao i svi ostali, žele pristojno živjeti, samo su im u startu neke stvari otežane. Neke stvari koje se podrazumijevaju poput tekuće vode, struje, asfalta, za brojne su Rome samo san. Jednostavno, startaju sa znatno lošijih početnih pozicija“, ocjena je čelnice „Kali Sara“.

Kaže i da se Romi žele obrazovati jer se bez obrazovanja danas ne može naći posao, bez posla nema pristojnog života i Romi su toga svjesni. No, upozorava, mnoga romska djeca susreću se s brojnim predrasudama i to nije lako istrpjeti. „Ipak, sve više Roma stječe formalno obrazovanje i to je činjenica koja me veseli. Nažalost, u zadnje vrijeme sve češće Romi se susreću s problemom nemogućnosti odrađivanja prakse u srednjim školama. Primjerice, romski učenik telefonom ili e-mailom dogovori praksu, i kada dođe tamo, obrtnik ga jednostavno ne želi uzeti na praksu zato što je Rom. Radije plati kaznu nego da uzme romsko dijete“, navodi problemi s kojima se susreći Romi školarci.

U osnovnu školu krene 95 posto romske djece

Krčmar ističe da više od 95 posto romske djece ide u školu, ali da problemi nastaju u višim razredima osnovne škole, gdje u sedmom i osmom razredu dio njih odustaje. Začeci problema su još raniji jer većina nema uvjete za pohađanje dvogodišnje predškole, imaju stoga slabije znanje hrvatskog jezika, ipak uspiju završiti niže razrede te odustanu u višim, pojašnjava.

Nezadovoljavajućim smatra broj Roma polaznika srednjih škola u odnosu na broj onih koji polaze osnovnu školu što je prepoznala i Nacionalna strategija za uključivanje Roma. Kako se analizira u istraživanju Uključivanje Roma u hrvatsko društvo manjak financijskih mogućnosti ključan je razlog zbog kojeg mladi Romi u dobi od 15 do 18 godina prekidaju školovanje, a njih čak 23,3 posto ne nastavlja školovanje jer za to nemaju novaca.

A kada je u pitanju visoko obrazovanje, podaci su još više poražavajući. Naime, predstojeći popis stanovništva pokazat će da je Roma u našoj zemlji barem 30 tisuća, a u toj cijeloj, pretežito mladoj populaciji samo je tridesetak studenata, s tim da napominjem da u toj brojevi nisu oni s prebivalištem u Gradu Zagrebu, dok u konačnici samo 0,3 posto Roma ima neku vrstu visokog obrazovanja, navodi nezadovoljavajuće podatke.

Poseban problem je položaj Romkinja, za koje se kaže da su dvostruko diskriminirane, jer od stipendija za studente od 31 pripadnika romske nacionalne manjine bilo je 19 žena. Taj podatak još jednom potvrđuje moju tezu da mladim Romkinjama samo treba dati priliku i da u tom slučaju pokazuju bolje rezultate nego muškarci u obrazovnom sustavu, napominje.

Ističe i da su Romi mlada populacija s prosjekom od 22 godine, a žena bez škole je dvostruko više nego muškaraca i najveći broj njih je radno neaktivan ili u statusu domaćice. „Žene Romkinje su u prevelikom broju nepismene, čak 17,3 posto dok je opći prosjek 1,3 posto. Od školovanja se odustaje zbog financijske situacije, sklapanja brakova, loših obrazovnih rezultata i postajanja roditeljem. Trudnoća je u tom smislu, a pogotovo maloljetnička koja je zastupljena u 50 posto slučajeva ogroman problem na koji još uvijek nemamo odgovor. Kad sve to pobrojite lako se dolazi do zaključka da su šanse za integraciju u društvo žena iznimno male te da zbog toga samo osam posto Romkinja obavlja neki vid plaćenog rada. Zbog toga su Romkinje u Hrvatskoj u europskom kontekstu u najgorem položaju u odnosu na sve druge zemlje Europske unije“, govori Krčmar o još jednom problemu svoje nacionalne zajednice.

Romkinje u Hrvatskoj u najgorem položaju u EU

Medijskim tretmanom romskog naroda nije sasvim zadovoljna. To, kaže, često ovisi o kojem je mediju riječ. „Svjedoci smo kako razni huškački kvazi mediji upitne kvalitete koriste romsku zajednicu kao sredstvo plašenja. Doduše, sad su im migranti nešto aktualniji, ali princip je isti – prikazati neku grupu ljudi kao problematičnu, sklonu konfliktima i nasilju te kao ugrozu 'tradicionalnom' načinu života. S druge strane, u, usudila bih se reći pristojnim medijima, sve je više pozitivnih primjera iz romske zajednice, i često me ohrabre dobronamjerni komentari ljudi usmjereni mladim ljudima iz romske zajednice koji se bore kroz život“, naglasila je.

Krčmar ima primjedbi i na strategije i programi za inkluziju Roma u društvo koji, kaže, često ostanu upravo mrtvo slovo na papiru. „Dobar dio tzv. soft programa funkcionira nekako ovako: imate ljude, konzultante, savjetnike, voditelje ili kako već, pripadnike većinskog naroda koji su dobro plaćeni za svoj posao, oni provode određene programe, a da dio njih čak ni ne vidi romsko naselje u stvarnosti, za suradnike imaju mahom romske volontere, koji ne dobiju ništa, dok oni na kraju pakupe svoj honorar, a učinak bude mizeran. Isto tako, imamo institucije, pogotovo međunarodne, koje provode određene programe ni ne pokušavši sagledati lokalnu situaciju u Hrvatskoj niti se konzultirati s predstavnicima romske zajednice, a učinak također bude upitan. Kada se gleda lokalna vlast, neke jedinice lokalne samouprave gdje obitava brojnija romska populacija, nema određene programe za uključivanje Roma, a neke koje ih imaju, nemaju pak stavki u proračunu po tom pitanju“, kritizira čelnica „Kali Sara“.

Komparirajući položaj Roma u Hrvatskoj s onim u drugim državama, istaknula je da je kod nas najgori položaj romskih žena u odnosu na sve zemlje Europske unije.

„Kada se gledaju škole, čini mi se da je diskriminacija prisutnija u miješanim sredinama nego u isključivo romskim školama što je također zabrinjavajući podatak jer pokazuje i loše posljedice

segregacije i ishoda u tom kontekstu, ali govori i o otporu većinskog stanovništva prema Romima koji se ogleda u diskriminaciji i govoru mržnje što mlade stavlja upoložaj 'između dvije vatre'. Između vlastite zajednice koja često ne odobrava njihov napredak i onih s druge strane koji ih ne mogu ili ne žele razumjeti. Zbog toga, svi koji to mogu, više ne žele biti Romi te žele - ne samo integraciju, već i asimilaciju što je dugoročno loše za cijelu zajednicu“, zabrinuta je čelnica krovne romske organizacije.

Tekst je financiran sredstvima Agencije za elektroničke medije u okviru javnog natječaja za poticanje kvalitetnog novinarstva. Dozvoljeno prenošenje uz objavu izvora i imena autorice.

Aleksandar Tolnauer, predsjednik Savjeta za nacionalne manjine: Državne i javne službe diskriminiraju Rome pri zapošljavanju

Savjet za nacionalne manjine mišljenja je da je ukupni položaj romske zajednice značajno poboljšan donošenjem strateških dokumenata Vlade Republike Hrvatske — Nacionalnog programa za Rome 2003. godine i Nacionalne strategije za uključivanje Roma 2013. do 2020. godine. Napredak je svakako vidljiv na području obrazovanja, uređenja komunalne infrastrukture te uključivanja u kulturni i javni život općenito.

Vežano uz zastupljenost pripadnika romske manjine u tijelima državne uprave i tijelima lokalnih jedinica te pravosudnim tijelima, postoji niz primjera iz prakse u kojima se pravo na pozitivnu diskriminaciju pripadnika manjine nije poštivalo unatoč tome što je udovoljavao sve uvjete kao i protukandidat, a ujedno se pozvao i na pravo prednosti pri zapošljavanju. Mišljenja smo da i dalje postoji diskriminacija prema Romima pri zapošljavanju ignoriranjem od strane državnih i javnih službi zakonske odredbe koja pripadnicima nacionalnih manjina jamči prednost pri zapošljavanju.

Iz analize emitiranog sadržaja javnog medijskog servisa i komercijalnih tv kuća razvidno je često isticanje romske manjinske populacije kroz negativne i senzacionalističke priloge, što se onda reflektira na cijelu zajednicu. O pripadnicima romske manjine često se izvještava na rubu skandala, senzacije i netolerancije koju mnogi od gostiju javno iskazuju dok je premalo mogućnosti da predstavnici manjina na takve istupe odgovore. Posebno zabrinjava mali broj afirmativnih priloga kao pozitivnog primjera političkog, društvenog i kulturnog suživota. Pojave krađa i prošnje odnose se na manji broj pripadnika romske nacionalne manjine i nerijetko se radi o profesionalnim mrežama eksploatacije.

Mediji od presudne važnosti

Savjet smatra presudnim značaj medija u promicanju tolerancije i suživota s većinskim narodom, kao i za integraciju u društvo pripadnika romske nacionalne manjine uz očuvanje vlastitog identiteta. Nužno je poticati edukaciju uredničkog i novinarskog kadra u cilju objektivnog informiranja javnosti, jačanja profesionalnosti te postizanja viših standarda medijskog djelovanja u cilju senzibiliziranja javnosti o negativnim posljedicama govora mržnje i širenja stereotipa i predrasuda. Kako bi se postigla integracija romske populacije u većinsku zajednicu potrebno je prvo suzbiti negativne stereotipe o romskoj zajednici, temeljitije upoznavati njihovu prošlost, kulturu, svakodnevicu i jezik te se odnositi prema njima kao prema ravnopravnim članovima u društvu.

Pozitivni primjeri društvenog i kulturnog suživota itekako postoje, međutim, premalo su medijski prezentirani slijedom čega aktivnosti manjina nisu vizualno prepoznatljive u smislu integracije u sveukupni javni, kulturni i politički život, za što se kao i druge manjinske zajednice ne mogu izboriti isključivo one same nego se za njih treba u prvom redu zalagati većina.

Pogrešno je promatrati romsku populaciju kao marginalnu skupinu sa svim već ustaljenim predrasudama i stereotipima prema njoj, već se romska populacija treba promatrati kao narod koji ima svoju povijest, zanimljivu kulturu, specifična obilježja i vlastiti identitet, te ih kao takve treba prihvatiti. Jedino uz prihvaćanje, razumijevanje i toleranciju većinskog stanovništva moguće je međusobno prenošenje i razmjena kulture, iskustava i znanja.

Isto tako potrebno je uvažavanjem različitosti osvještivati i razbijati negativne predrasude i stereotipe. Upoznavanje Roma i njihova načina života pridonijet će brisanju stereotipa i predrasuda, boljem suživotu dviju zajednica te razvoju tolerancije i uvažavanja.

Obrazovanje temeljni problem

Obrazovanje predstavlja temeljni problem posebno uzevši u obzir da zanimanja kojima se tradicionalno bave Romi više nisu kompetitivna u 21. stoljeću u kojemu u prvi plan dolazi digitalizacija i informatizacija. Velika većina roditelja želi da se njihova djeca obrazuju, međutim, prepreke su i dalje nedovoljno motiviranje djece na stjecanje radnih navika u učenju, nedovoljan rad s roditeljima, kao i nedostatan broj pomagača u nastavi i izvan nje. U posljednje vrijeme uočava se sve veći broj pozitivnih primjera uspješnih mladih obrazovanih Roma. Unatoč činjenici da gotovo sva romska djeca upisuju osnovnu školu, problem predstavlja odustajanje od školovanja. Stopa upisa u srednje škole je niska, pogotovo četverogodišnje škole koje uključuju prohodnost na više obrazovne stupnjeve.

Temeljni problemi u svakodnevnom životu romske nacionalne manjine su diskriminacija, društvena isključenost i segregacija, a mediji su od vitalnog značaja za promicanje ravnopravnosti manjina, stvaranje međusobne tolerancije i promicanja suživota s većinskim narodom i očuvanje kulturnog identiteta, pri čemu Savjet smatra da je još uvijek nedovoljno zastupljeno ostvarivanje prava romske i ostalih nacionalnih manjina na pristup javnim medijima.

Unatoč djelomičnim promjenama i poboljšanju položaja Roma u zadnjih desetak godina, Romi i dalje u mnogim aspektima nisu ravnopravni članovi društva

Foto: Kali Sara

-
-

Impressum

Forum.tm | Nakladnik: neprofitna udruga Dom kulture Zagreb | Adresa: Nova cesta 115, 10000 Zagreb | email: domkulturezagreb@gmail.com | Uredništvo: Dom kulture Zagreb

TKO? Neprofitna udruga Dom kulture **ŠTO?** Forum.tm, prostor za slobodne ljude i one koji to žele postati **KADA?** Jučer, danas, sutra **GDJE?** www.forum.tm **ZAŠTO?** Da bi stvari bile jasnije

[Veronika Rešković](#) dobitnica je nagrade "Marija Jurić Zagorka" za internetsko novinarstvo u 2014. godini, koju dodjeljuje Hrvatsko novinarsko društvo, za seriju tekstova objavljenih na Forum.tm-u.

Oleg Maštruko dobitnik je nagrade "SAP Božo Težak" za najbolji tekst s područja informatike i komunikacija u 2014. godini. Tekst "[Od Milanovićevih sastanaka po SAD-u korist bi možda mogle imati isključivo tvrtke koje posluju s državom](#)" objavljen je na Forum.tm-u.

Portal Forum.tm financijski podupire [Agencija za elektroničke medije](#)

